

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia del. Adrianna Gołuńska-Łupina

Protokolant: stażysta Katarzyna Pielechowska

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2019 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa B. G.

przeciwko K. G.

o nakazanie złożenia oświadczenia woli

I. Oddała powództwo;

II. Odstępuje od obciążania powoda B. G. kosztami procesu;

UZASADNIENIE

B. G. domagał się nakazania pozwanemu K. G. złożenia oświadczenia woli o następującej treści: „pozwany K. G. w wykonaniu zobowiązania wynikającego z oświadczenia powoda o odwołaniu darowizny nieruchomości - lokalu mieszkalnego o powierzchni 30,33 m², położonego w G., przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ w Gdańsku, III Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...), - przenosi nieodpłatnie na powoda własność opisanej nieruchomości, a powód oświadcza, że wyraża na to zgodę”. Powód żądał ponadto zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu wskazano, iż umową darowizny z dnia 2 marca 2012 r. powód darował pozwanemu wyżej opisany lokal mieszkalny. Pozwany w tym samym dniu zobowiązał się do zapewnienia powodowi dożywotniej, nieodpłatnej służebności osobistej mieszkania polegającej na prawie do korzystania z całego lokalu. Pismem z dnia 21 grudnia 2018 r. powód złożył pozwanemu oświadczenie o odwołaniu darowizny z powodu rażącej niewdzięczności. Wezwał do dobrowolnego zwrotu darowizny. Pozwany nie mieszkał z powodem, który na dzień darowizny miał 80 lat. Powód od 2013 r. choruje na złośliwy nowotwór krtani, przyjmuje chemię. Potrzebuje pomocy i opieki w życiu codziennym. Pozwany nie interesuje się losem powoda, nie dokonuje opłat związanych z nieruchomością. W związku z prowadzoną przez pozwanego działalnością gospodarczą i uchybieniami, zapadł przeciwko K. G. prawomocny wyrok, którym zasądzono od niego na rzecz R. K. kwotę 24 583,57 zł. Pozwany wyroku nie wykonał. Wszczęto egzekucję z nieruchomości, którą zamieszkuje powód. Pozwany posiada środki na spłatę wyroku, jednak nie podjął żadnej próby uregulowania zobowiązania. Do wszczęcia egzekucji doszło z powodu złej woli pozwanego. Przejawem rażącej niewdzięczności jest dopuszczenie do wszczęcia egzekucji z nieruchomości, w której powód ma prawo dożywotnio zamieszkiwać. Trudno uznać, że pozwany nie miał możliwości zaspokojenia wierzytelności w inny sposób, aniżeli licytacja nieruchomości. Pozwany może doprowadzić do utraty prawa do lokalu mieszkalnego, który zajmowany jest przez powoda. Mając na uwadze wskazane okoliczności, odwołanie darowizny było zasadne.

Na rozprawie w dniu 7 listopada 2019 r. K. G. wskazał, iż wcześniej nie reagował na próby odzyskania mieszkania uznając, że stanowią one chwilową słabość B. G.. Za całą sprawą stoi interes E. F.. Pozwany wniósł o oddalenie

powództwa, wskazał, że gdy B. G. rozwodził się trzeci raz dał mu 60 000 zł oraz 10 000 zł celem spłaty byłej żony. W toku postępowania zgłoszono również wnioski o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. G. ma 87 lat i zamieszkuje w lokalu przy ul. (...) od ponad 30 lat. Poności koszty związane ze swoim zamieszkiwaniem. B. G. jest ojcem K. G. i do 11 roku życia pozwanego, z przerwami, zamieszkiwał wspólnie z nim i była żoną. W późniejszym czasie płacił na utrzymanie syna alimenty. Po ukończeniu przez K. G. 18 roku życia kontakt stron był sporadyczny, jednak poprawny. Poza K. G. powód posiada trójkę dzieci, w tym E. F., z którą utrzymuje bliski kontakt.

K. G. prowadzi od 2009 r. działalność gospodarczą pod nazwą (...), polegającą na instalowaniu maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia. Obecnie pozwany zamieszkuje w Niemczech.

Co drugi dzień, przez cztery godziny, B. G. opiekuje się J. G. (opiekunka). B. G. utrzymuje się z emerytury w kwocie 2794,44 zł oraz z zasiłku pielęgnacyjnego w kwocie 215,84 zł. Obecny dochód powoda pozwala mu na pokrycie kosztów mieszkaniowych oraz utrzymania - w tym również i kosztu leków.

Dowód: okoliczności bezsporne, wydruk z CEIDG dotyczący pozwanego (k. 23), oświadczenie J. G. (k. 29), zeznania świadka E. F. (k. 109), zeznania powoda B. G. (k. 82 w zw. z k. 112-113)

W związku z problemami B. G. w zakresie podziału majątku z byłą małżonką, K. G. zaproponował, że wręczy mu kwotę 70 000 zł. Kwota ta wystarczyc miała na spłatę byłej małżonki oraz na operację powoda. B. G. kwotę tę przyjął i spłacił należność.

Dowód: zeznania świadka E. F. (k. 109), zeznania powoda B. G. (k. 82 w zw. z k. 112-113), zeznania pozwanego K. G. (k. 118)

Umową darowizny zawartą w formie aktu notarialnego dnia 2 marca 2012 r. przed notariuszem T. B. w G. (rep. A nr (...)) B. G. darował K. G. lokal mieszkalny nr (...) stanowiący odrębną nieruchomość, położony w G. przy ul. (...), objęty księgą wieczystą KW nr (...) z udziałem w nieruchomości wspólnej wynoszącym 2/100.

K. G. ustanowił na nabytej nieruchomości lokalowej wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej na rzecz B. G. dożywotnią, nieodpłatną służebność osobistą mieszkania polegającą na prawie korzystania przez niego z całego lokalu mieszkalnego. Wartość przedmiotu darowizny określono na kwotę 120 000 zł.

Dowód: umowa z dnia 2 marca 2012 r. rep. A nr (...) (k. 11-13)

Na nieruchomości położonej w G. została ustanowiona hipoteka na rzecz Banku (...) S.A. w W. - w związku z zabezpieczeniem wykonania umowy pożyczki nr (...) z dnia 29 października 2015 r. na kwotę 693 000 zł. B. G. wiedział o ustanowieniu ww. zabezpieczenia.

Przeciwko K. G. zapadł wyrok zaoczny, który się uprawomocnił. Wyrok związany był z roszczeniami pracownika. Na podstawie ww. tytułu wykonawczego wszczęto postępowanie egzekucyjne. W dniu 19 października 2018 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Gdańsk - Północ w Gdańsku K. M., w ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego Km (...) podał do publicznej wiadomości, że w dniu 29 listopada 2018 r. o godzinie 10:30 w budynku Sądu Rejonowego Gdańsk - Północ w Gdańsku odbędzie się pierwsza licytacja lokalu mieszkalnego należącego do K. G., dla którego Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ w Gdańsku prowadzi księgę wieczystą KW (...). Sumę oszacowania podano na kwotę 158 929 zł, zaś cenę wywołania - 119 196,75 zł.

Dowód: treść księgi wieczystej nr (...), obwieszczenie o pierwszej licytacji nieruchomości nr KW (...) (k. 22), zeznania pozwanego K. G. (k. 118), zeznania powoda B. G. (k. 82 w zw. z k. 112-113)

W dniu 21 grudnia 2018 r. B. G. złożył K. G. oświadczenie o odwołaniu wskazanej wyżej darowizny. Jako powód odwołania darowizny wskazano rażąco niewdzięczność K. G., polegającą na doprowadzeniu do licytacji nieruchomości. W uzasadnieniu pisma powód podniósł, że K. G. celowo nie zaspokoił roszczeń osób trzecich, co spowodowało licytację lokalu - w którym B. G. miał prawo dożywotniego zamieszkiwania. Wskazał, że jest wiekowy i schorowany, a utrata dachu nad głową jest dla niego bardzo bolesna i spowodowała pogorszenie stanu zdrowia. W związku z odwołaniem darowizny B. G. wezwał K. G. do przeniesienia w terminie miesiąca na jego rzecz przedmiotu darowizny.

Dowód: oświadczenie o odwołaniu darowizny z dnia 21 grudnia 2018 r. (k. 14)

K. G. nie zgadzał się z odwołaniem darowizny i twierdził, że do licytacji nieruchomości nie dojdzie.

Dowód: zeznania świadka E. F. (k. 109)

W piśmie nadanym w dniu 15 stycznia 2019 r. B. G. skierował do K. G. wezwanie do stawienia się w kancelarii notarialnej Notariusza A. K. w G. w dniu 11 lutego 2019 r. o godzinie 11:00 - celem zawarcia aktu notarialnego, mocą którego K. G. przeniesie na B. G. własność lokalu. Wezwanie zostało odebrane przez pozwanego w dniu 28 stycznia 2019 r.

Dowód: zawiadomienie z dnia 14 stycznia 2019 r. o godzinie zawarcia aktu notarialnego (k. 16) z kserokopią potwierdzenia nadania (k. 15) oraz kserokopią potwierdzenia odbioru przesyłki (k. 17)

W dniu 11 lutego 2019 r. przed notariuszem A. K. sporządzono protokół niestawiennictwa rep. A nr (...) - w związku z niestawiennictwem K. G. w oznaczonym dniu w celu powrotnego przeniesienia własności nieruchomości położonej przy ul. (...) w G., dla której Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ w Gdańsku prowadzi księgę wieczystą nr KW (...).

Dowód: protokół niestawiennictwa z dnia 11 lutego 2019 r. rep. A nr (...) (k. 18-21)

B. G. nie zwracał się do K. G. o udzielenie mu pomocy - w zakresie opieki, utrzymania, ponoszenia kosztów zamieszkiwania, ani w jakimkolwiek innym zakresie.

Dowód: zeznania powoda B. G. (k. 82 w zw. z k. 112-113), zeznania pozwanego K. G. (k. 118)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych i przeprowadzonych w sprawie dowodów, które poddano ocenie zgodnie z art. 233 § 1 kpc. Sąd dokonał oceny ich wiarygodności i mocy według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

W szczególności w ustaleniu stanu faktycznego sprawy Sąd oparł się na dowodach w postaci dokumentów złożonych oraz załączonych do akt. Dowodom w postaci dokumentów urzędowych Sąd dał wiarę co do tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 kpc), zaś dokumentom prywatnym wyłącznie co do tego, że osoba podpisana na dokumencie złożyła oświadczenie zawarte w jego treści (art. 245 kpc). Istotna zatem była treść księgi wieczystej dotycząca lokalu położonego przy ul. (...) w G., oświadczenie o odwołaniu darowizny, zawiadomienie o terminie spotkania w kancelarii notarialnej, umowa darowizny, obwieszczenie o licytacji nieruchomości oraz protokół niestawiennictwa.

Wymienione dokumenty zostały sporządzone w przewidzianej prawem formie i są zgodne z wymaganiami określonymi w odpowiednich przepisach. Nie nosiły śladów podrobienia, czy też przerobienia, dlatego brak było podstaw do odmówienia im waloru wiarygodności.

Sąd miał na uwadze również zeznania świadka E. F. - siostry pozwanego i córki powoda. Wskazała ona, że B. G. czuje się pokrzywdzony zaistniałą sytuacją, nadto liczył na zacieśnienie kontaktów z synem po darowiznie, co nie

nastąpiło. Świadek podkreślił zły stan zdrowia powoda, a nadto, że najistotniejszą przyczyną odwołania darowizny było dopuszczenie przez pozwanego do licytacji nieruchomości, w której zamieszkuje B. G.. Nie było podstaw, aby odbierać twierdzeniom ww. świadka wiarygodności. Jedyne zeznania dotyczące rzekomego zobowiązania K. G. do zapewnienia ojcu opieki nie znalazły potwierdzenia w materiale dowodowym, ani tym bardziej w treści umowy darowizny i ustanowienia służebności z dnia 2 marca 2012 r.

Ustalając stan faktyczny oparto się ponadto na zeznaniach B. G. i K. G.. B. G. potwierdził, iż przed dokonaniem darowizny lokalu K. G. wręczył mu kwotę 70 000 zł na spłatę byłej małżonki oraz na operację. Powód opisał relacje z synem, kontakt ten oceniając jako sporadyczny, nacechowany małym zainteresowaniem, acz poprawny. Wskazał, że miał wiedzę o zaciągnięciu przez syna kredytu na kwotę 700 000 zł oraz o ciążącym na mieszkaniu zabezpieczeniu hipotecznym. Po darowiznie, zgodnie z twierdzeniem powoda, nie prosił on syna o pomoc finansową, gdyż jego obecny dochód jest wystarczający. Powód ponadto wskazał, że „słyszał, iż nie ma możliwości, aby po licytacji mógł mieszkać w mieszkaniu przy ul. (...) do śmierci. Jest to jednak wyłącznie zasłyszana ocena bądź subiektywna opinia, która nie znajduje odzwierciedlenia w realiach.

Pozwany zaś wskazał, że przed darowizną odwiedzał ojca częściej, potwierdził, iż pomógł mu w rozliczeniu z byłą małżonką oraz opłaceniu operacji. Po tym fakcie ojciec obiecał darowiznę lokalu na rzecz syna, której dokonał K. G., powielając twierdzenia powoda wskazał, że ojciec wiedział o hipotece ciążącej na lokalu, a nadto nigdy nie zwracał się do niego o pomoc. Po odwołaniu darowizny nie dążył do tego, aby powód opuścił nieruchomość, ani nigdy nie rozważał, aby zbyć mieszkanie. Dalej pozwany podnosił, że jego zachowanie wobec ojca nie było ukierunkowane na czynienie krzywdy czy też nacechowane złośliwością. Ustanawiając hipotekę na lokalu pozwany liczył na utrudnienie ewentualnej egzekucji. Sąd dał wiarę twierdzeniom pozwanego.

Ostatecznie, oceniając całokształt materiału dowodowego należało wysnuć wniosek, że zachowanie pozwanego względem powoda nie nosiło cech rażącej niewdzięczności, w związku z czym nie było podstaw do odwołania darowizny - o czym poniżej.

Zdaniem Sądu powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stosownie do art. 898 § 1 kc, darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.

Zgodnie zaś art. 296 kc, nieruchomość można obciążyć na rzecz oznaczonej osoby fizycznej prawem, którego treść odpowiada treści służebności gruntowej (służebność osobista). Jej zakres i sposób jej wykonywania, zgodnie z art. 298 kc, oznacza się, w braku innych danych, według osobistych potrzeb uprawnionego z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego i zwyczajów miejscowych.

W niniejszej sprawie powód dokonał na rzecz swojego syna darowizny, zyskując niejako w zamian służebność osobistą w postaci prawa do dożywotniego, nieodpłatnego zamieszkiwania w lokalu przy ul. (...) - obejmującą całą jego powierzchnię. Ustalając treść służebności, należy mieć na względzie art. 65 § 1 kc. Zgodnie z nim, oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Stosownie zaś do § 2, w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

W pierwszej kolejności powód wskazywał, iż jest osobą schorowaną oraz potrzebuje pomocy i opieki od osób trzecich w życiu codziennym. K. G. miał nie okazywać zainteresowania w tej materii w wystarczającym stopniu. B. G. zarzucił, iż samodzielnie uiszcza opłaty związane ze swoim zamieszkiwaniem, a przysługujące mu prawo rzeczowe nie ma, wbrew ustaleniom, charakteru nieodpłatnego. Wbrew jednak temu zapatrywaniu, osoba uprawniona do bezpłatnego dożywotniego zamieszkiwania jest zobowiązana do ponoszenia ciężarów z tym związanych, a w tym między innymi do ponoszenia bieżących opłat za media oraz czynszu. Koszty te obejmują tylko opłaty za korzystanie z lokalu i dostarczanych do niego mediów. Nieodpłatność przejawia się natomiast w tym, iż właściciel lokalu nie ma prawa pobierać od jego użytkownika żadnego wynagrodzenia. Nie należy bowiem mylić użytkownika (zamieszkiwania)

z najmem lokalu. Tym samym nieodpłatność dożywotniego zamieszkiwania nie polega na tym, że użytkownik jest zwolniony z obowiązku uiszczania wszelkich bieżących opłat za korzystanie z lokalu. Jego istota sensu stricto sprowadza się do tego, iż właściciel nie pobiera od użytkownika żadnych opłat za udostępnianie mu mieszkania. Zatem nie jest nadzwyczajnym zjawiskiem, iż powód, uzyskując regularny miesięczny dochód rzędu około 3000 zł, uiszcza opłaty z tytułu zamieszkiwania w lokalu. Tym bardziej, że przysługująca mu służebność nie obejmuje utrzymania, opieki, czy też innych elementów, a jedynie „zamieszkiwanie”.

Dodatkowo istotne jest to, że ustanowienie służebności mieszkania nastąpiło ponad 7 lat temu. W czasie tym B. G. nie żądał od K. G. partycypowania w ponoszeniu kosztów utrzymania lokalu, ani też normalnych kosztów eksploatacyjnych wywołanych stałym korzystaniem z mieszkania. Nie zgłaszał ponadto potrzeby pomocy w zakresie opieki, czy też w jakimkolwiek innym zakresie. Uznać zatem należy, że treść ustanowionej służebności mieszkania, w szczególności pojęcie „bezpłatnej służebności mieszkania” nie kreowało po stronie K. G. obowiązku ponoszenia wyżej wskazanych opłat, a jedynie brak możliwości domagania się wynagrodzenia za korzystanie z jego nieruchomości. Strony funkcjonowały w takim stanie rzeczy i godziły się na niego przez kilka lat, co jednoznacznie wskazuje ramy uzgodnionej służebności. Wywodzenie zatem rażącej niewdzięczności pozwanego z faktu nieuczestniczenia w ponoszeniu opłat za media i czynszu, braku opieki czy też innej pomocy (o które powód, jak sam zeznał, nigdy się nie zwracał) nie znajduje podstaw.

Zgodnie z umową pozwany obowiązany był jedynie do ustanowienia na rzecz powoda dożywotniej, niefinansowanej służebności osobistej, polegającej na prawie korzystania z całego lokalu mieszkalnego. Pozwany nie przyjął wobec powoda obowiązku jego utrzymania, zaspokajania potrzeb życiowych, czy też opłacania czynszu za lokal. Nie bez znaczenia pozostaje, że relacje stron nigdy nie były bliskie. Ich kontakt był poprawny, lecz sporadyczny. Dodatkowo w ostatnim czasie centrum życia pozwanego koncentrowało się za granicą. Ciężko jest decyzję o wyprowadzce traktować jako przejaw rażącej niewdzięczności. Dochód powoda wystarcza na utrzymanie i opłacanie opiekunki co drugi dzień, nadto pozostaje on w bliższych relacjach z córką - E. F.. Skoro powód radził sobie w życiu i nie zgłaszał do pozwanego żadnych próśb, to ciężko jest w tej sytuacji doszukiwać się po stronie K. G. rażącej niewdzięczności.

Niezależnie od powyższego, głównym elementem, z którym B. G. łączył rażąca niewdzięczność, było doprowadzenie przez K. G., w związku z celowym niespłaceniem wierzytelności osoby trzeciej, do licytacji mieszkania położonego przy ul. (...). Jak jednak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, pozwany popadł w problemy finansowe - zaciągając w 2015 r. umowę kredytu na kwotę ponad 600 000 zł, a następnie w związku z wytoczonym przeciwko niemu przez pracownika powództwem. Wyrok w tejże sprawie się uprawomocnił, co doprowadziło do wszczęcia egzekucji z nieruchomości. Jak pozwany wskazał, pomimo prób nie udało mu się wzruszyć ww. orzeczenia, jednak deklaruje chęć wzruszenia go za pomocą środków nadzwyczajnych. Zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw do kwestionowania wiarygodności tych twierdzeń. Patrząc zdroworozsądkowo, K. G. z pewnością nie miał interesu w tym, aby uprawomocniło się orzeczenie, w którym zasądzono od niego kwotę ponad 20 000 zł.

Ostatecznie więc, zdaniem Sądu, skierowanie przez komornika egzekucji do prawa własności darowanego lokalu, nie było wynikiem świadomego, a tym bardziej złośliwego działania pozwanego, ukierunkowanego na wyrządzenie szkody B. G.. Ponadto nawet w przypadku utraty przez K. G. prawa własności lokalu - zbycia go w ramach postępowania egzekucyjnego, prawa powoda w zakresie korzystania z mieszkania nie zagrożone. Ujawniona w księdze wieczystej służebność mieszkania pozostaje w mocy.

Podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 6 kc, obowiązek udowodnienia określonych faktów spoczywa na tej stronie, która wywodzi z nich skutki prawne. Procesowym odpowiednikiem tego przepisu jest art. 232 kpc, zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Dokonanie ustaleń zgodnie z podniesionymi przez stronę twierdzeniami uzależnione jest od naprowadzenia dowodów na objęte nimi okoliczności, bądź też zaistnienia sytuacji przewidzianej w dyspozycjach przepisów art. 229-231 kpc - pozwalającej na uznanie tych twierdzeń za przyznane lub wynikające z domniemań faktycznych. Twierdzenie strony nie stanowi dowodu i nie może stanowić samoistnej podstawy ustaleń.

W konsekwencji powyższego, po stronie pozwanego rażąca niewdzięczność nie wystąpiła. Powód nie wykazał, aby pozwany zachowywał się wobec niego w sposób agresywny, używał słów obelżywych, z winy umyślnej doprowadził do sprzedaży lokalu, bądź dopuścił się innych rażąco nagannych zachowań. Przejawem „rażącej niewdzięczności” w rozumieniu art. 898 § 1 kc jest jedynie takie działanie lub zaniechanie obdarowanego, które jest skierowane przeciwko darczyńcy z zamiarem nieprzyjaznym, tj. obdarowany zmierza w sposób świadomy i celowy do wyrządzenia darczyńcy poważnej krzywdy. Dla przykładu, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 listopada 1999 r. II CKN 600/98 (LEX nr 79932) stwierdził, że o rażącej niewdzięczności może być natomiast mowa tylko wówczas, gdy obdarowany kieruje wobec darczyńcy zachowania wysoce nieprzyjemne lub wręcz przestępcze, w wyroku z dnia 7 maja 1997 r. I CKN 117/97 (LEX nr 137781) - że pod pojęciem rażącej niewdzięczności podpadają tylko takie czynności obdarowanego, które są skierowane przeciwko darczyńcy ze świadomością i w nieprzyjaznym zamiarze, w wyroku z dnia 10 listopada 2000 r. IV CKN 159/00 (LEX nr 52498) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w art. 898 § 1 k.c. chodzi o rozmyślne działanie mające charakter zamierzonych nieprzyjaznych aktów, zaś w wyroku z dnia 5 października 2000 r. II CKN 280/00 (LEX nr 52563), iż zachowanie obdarowanego musi być nacechowane złą wolą.

Ustalając zakres znaczeniowy pojęcia "rażąca niewdzięczność" należy szczególną uwagę poświęcić użytemu określeniu "rażąca". Samo pojęcie "niewdzięczność" obejmuje zachowania zasługujące na ujemną ocenę. Sprecyzowanie przez ustawodawcę, iż podstawą odwołania darowizny stanowi rażąca niewdzięczność oznacza, że nie każde naganne zachowanie obdarowanego względem darczyńcy uzasadnia odwołanie darowizny, lecz tylko takie, które stanowi przewinienie o wysoce ujemnym ciężarze gatunkowym. Użycie przez ustawodawcę określenia "rażąca" wskazuje na to, iż jego intencją było objęcie hipotezą art. 898 § 1 kc wyłącznie przewinień o najwyższym ciężarze gatunkowym. Za rażąco naganne zachowanie można bowiem uznać tylko takie, które w sposób oczywisty, bez głębszej analizy, istotnie godzi w podstawowe zasady moralne, obyczajowe i społeczne. Stąd jakkolwiek darowizna wytwarza stosunek między darczyńcą a obdarowanym wyróżniający się etycznym obowiązkiem wdzięczności, sankcja prawna w postaci prawa odwołania darowizny przewidziana jest nie za każde pogwałcenie tego obowiązku, lecz tylko za dopuszczenie się ciężkich uchybień wobec darczyńcy. Reasumując, niewdzięczne będzie każde zachowanie obdarowanego, niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę, lecz aby zostało uznane za "rażąco niewdzięczne", musi cechować je znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2000 r. I CKN 919/98, opubl. LEX nr 50820 oraz wyrok z dnia 26 września 2000 r. III CKN 810/00, opubl. LEX nr 51880).

W ustalonym stanie faktycznym brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że pozwany zachował się wobec B. G. w sposób rażąco niewdzięczny. Po pierwsze wskazać należy, że pozwany nie przyjął na siebie obowiązku opieki nad powodem, a fakt, iż swoje centrum życiowe zorganizował w innym miejscu nie może zostać potraktowany jako naruszenie moralnego obowiązku udzielenia wsparcia, jaki można wyinterpretować ze stosunku łączącego darczyńcę z obdarowanym. Powód ma i miał bowiem zapewnione swoje podstawowe potrzeby i otrzymywał pomoc od innych osób - córki, ale i opiekunki, którą sam opłaca. Po drugie, nie sposób uznać, że pozwany z zamiarem wyrządzenia krzywdy ojcu zaniedbywał swoje obowiązki związane z utrzymaniem lokalu, podczas gdy takich obowiązków nie miał.

Po trzecie, zbycie lokalu będącego przedmiotem darowizny w toku postępowania egzekucyjnego pozostaje bez wpływu na prawo powoda, jakim jest bezpłatna, dożywotnia służebność osobista polegająca na prawie korzystania z całego lokalu mieszkalnego. Podkreślić bowiem należy, że wskazane prawo powoda zostało ujawnione w księdze wieczystej nieruchomości, uzyskując w ten sposób skuteczność wobec jej kolejnych nabywców, stosownie do art. 17 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2204). Ponadto podczas licytacji nieruchomości ewentualni nabywcy są informowani o istnieniu ograniczonych praw rzeczowych, w tym służebności osobistych - oraz o zakazie ich zakłócania. Zaniedbań K. G., które ostatecznie doprowadziły do zbycia nieruchomości, nie można potraktować jako nakierowane na wyrządzenie ojcu krzywdy, skoro prawo powoda zostało zachowane, a nadto brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że będzie miał on problemy z jego realizacją w przyszłości.

Mając na uwadze powyższe, w punkcie I wyroku oddalono powództwo na podstawie art. 898 § 1 kc a contrario, art., 64 k.c. i art. 1047 § k.p.c oraz pozostałych wskazanych w uzasadnieniu przepisów.

W punkcie II wyroku Sąd, działając w oparciu o art. 102 kpc, mając na uwadze ogólnie niekorzystną sytuację osobistą i majątkową powoda, a przede wszystkim jego stan zdrowia, odstąpił od obciążania go kosztami procesu. Zważono również na charakter sprawy, która dotyczy problemów o podłożu rodzinnym, delikatnym. Powód czuje się obiektywnie pokrzywdzony zaistniałymi zdarzeniami i być może nie posiada pełnego oglądu sytuacji prawnej, w której się znalazł. W tych okolicznościach, obciążenie powoda kosztami postępowania, których nie byłby w stanie ponieść bez uszczerbku dla swojego koniecznego utrzymania, naruszałoby zasadę słuszności.

Sędzia Adrianna Gołuńska - Łupina